

Afrikansk teaterfestival

Teater Albatross på Pero, Sveavägen 114

Verk: Bortom havet, Mary Kingsley och Kongo

Starkt när fakta blandas med saga

Svenska Dagbladet 24 april 2009

Teater Albatross har det lilla halländska samhället Tokalynga som bas – vilket inte hindrat att man under några år varit bergtagen av den stora kontinenten Afrika. Nu gästspelar gruppen på Stockholms scenen Pero med en trio pjäser med teman från den afrikanska västkusten, stycken som på olika sätt beskriver hur en ännu kolonialistisk västvärld ser på området som ett råvaruskafferi som det är fritt fram att skövla.

Albatross främsta inspiration kommer från polacken Jerzy Grotowski och dennes blandning av starkt kroppsliga uttryck och ett metafysiskt bildspråk. Numera blandas den fysiska traditionen med en vilja till berättarteater där man chosofritt och självklart enkelt mixar konkreta detaljer med beskrivningar av hur den lokala situationen förändras på grund av världspolitiska och ekonomiska orsaker.

Pjäsen om den engelska forskningsresanden Mary Kingsley är dramaturgiskt fulländad och traditionellt välspelad. Charlotta Grimfjord Cederblad står på scenen i viktoriansk dräkt och knäppt blus. Mary ansåg att tjock, brittisk bomull var bästa skydd mot moskiter och kannibaler.

Stycket berättar om hur en vek överklasskvinna reser till Freetown för att fortsätta den antropologiska forskning hennes far ägnat sig åt. Samtiden är förfärad men Mary reser utan militäreskort, lyckas få kontakt med Afrikas starka kvinnor och får nära kontakt med stammarna.

”Afrikanen är en kvinna och jag förstår honom eftersom jag också är kvinna” säger hon. Pjäsen om Mary Kingsley är rolig och drastisk och skildrar hur samhället såg på kvinnor och infödingar för bara ett sekel sedan. Det är mentaliteter som dröjer sig kvar och ännu skapar osynliga värdegrunder som hela tiden orsakar konflikter.

Albatross kom för några år sedan av en slump till Kamerun för att spela sina pjäser om Förintelsen. Mötet med landet och befolkningen kom att leda till pjäsen Bortom havet som till stor del handlar om rovfisket utanför Kamerun där rika västlännder tömmer haven på fisk och därmed slår sönder en infrastruktur och livet för tiotusentals fiskarfamiljer. Texten följer en yngling som tvingas lämna sin by, studerar och till sist tar sig till FN där han en dag får nog av protokoll och yta och talar ut om den verkliga situationen och det sätt på vilket världen blundar.

Bortom havet är gjord i flera olika versioner och kan spelas för nioåringar och uppåt. Iscensättningen har som grund en tydlig vilja att berätta om något obarmhärtigt som håller på att suddas ut en kultur. Också vuxenversionen har samma enkla, direkta ton. Robert Jakobsson kan spela på sin personlighet mot en underbar fond där en färgstark gobeläng av Åsa Lieberath också berättar historien.

Pjäsen Kongo fick urpremiär under Stockholmsbesöket och är en timplång skildring av landet och dess blodiga förflutna som ännu påverkar det samtida skeendet. Åsa Lieberath har även gjort en fond till denna iscensättning, sjok av vit text mot svart bakgrund som påminner om en svart tavla med ett myller av fakta.

Kongo är formmässigt djärvare än övriga pjäser. Scenen är på en gång museum med djärva tolkningar av afrikanska skulpturer, konsert och rättegång. Här berättas om Afrikas och Kongos historia: ”En gång var alla afrikaner...”.

Det mänskliga börjar här men också det omänskliga. Robert Jakobsson och Carl Johan Kilborn skildrar den obarmhärtiga belgiska kolonialismen, svenska präster som försöker omvända hedningarna, slavhandel och våldtäkter. En rejäl dos humor ger märkligt nog allt det brutala ännu mer konkretion. Iscensättningen är stark och blandar sagotoner med absurda fakta om antalet slavar och alla dessa rikedomar, allt från ädelstenar till gummiträd, som skapelsen slösat över Kongo.

Slutet är en sorgeakt över alla döda. Över Mary och fiskarfamiljerna, barnsoldater och stamkrig, missionärer och europeiska soldater som alla blivit del av Afrikas jord.

Teater Albatross Afrikafestival pågår tom 27/4 på Teater Pero.

Lars Ring